

Angličtina od 1. ročníku dobrovolně. Je to dlouhodobé, nebo dočasné řešení?

15.7.2026 - | EDUin

Před měsícem ministr školství Robert Plaga rozhodl o zrušení plánované povinné výuky anglického jazyka od 1. ročníku základních škol a povinné výuky druhého cizího jazyka od 7. ročníku. EDUin se k tématu výuky cizích jazyků na základních školách s odstupem vrací. Upozorňuje na nejasný dlouhodobý cíl státu v oblasti jazykového vzdělávání i na to, že kvalitní výuka cizích jazyků nemá být dostupná jen ve větších městech a žákům z lépe zaopatřených rodin.

Angličtina: Potřebujeme jasný cíl a kvalitní výuku napříč regiony

EDUin v reakci na červnové rozhodnutí ministra Plagy opakovaně uváděl, že tento krok v současných podmínkách vítá – rozhodnutí o výuce angličtiny od začátku školní docházky by podle zástupců EDUinu mělo zůstat plně v kompetenci škol. Ty dnes mají povinnost zahájit její výuku nejpozději od třetího ročníku, ke konci pátého ročníku se pak i na angličtinu – stejně jako všechny další vzdělávací oblasti – vztahují očekávané výsledky učení uvedené v Rámcovém vzdělávacím programu pro základní vzdělávání (RVP ZV). Ministr Plaga své rozhodnutí zdůvodnil nedostatkem kvalifikovaných učitelů anglického jazyka i tím, že ne všechny školy v tuto chvíli mohou zajistit její kvalitní výuku ve všech ročnících prvního stupně. „Přesto by však český stát měl zajistit dostatečnou podporu všem školám, které se rozhodnou anglický jazyk vyučovat již od prvního ročníku. Česká republika je menší stát s proexportní ekonomikou – znalost anglického jazyka na co nejvyšší úrovni tu tak má pozitivní ekonomické dopady. Stát přesto nemá jasně stanovený cíl v oblasti znalosti anglického jazyka ani dlouhodobý plán jeho naplňování,“ doplňuje programový ředitel EDUinu Jan Vöröš Mušuta.

Foto: Kateřina Lánská

Podle Mušuty je třeba si uvědomit i to, že zavádění povinnosti výuky od prvního ročníku má i své skryté náklady. Vyučovací týden v prvním ročníku základní školy má nejvýše 22 hodin. Pokud se upřednostní anglický jazyk, musí to být na úkor jiné oblasti. Je otázkou, zda je vždy racionální upřednostnit právě anglický jazyk, obzvláště na školách, kde je z objektivních důvodů náročnější přestup z mateřské na základní školu, a v situaci, kdy se radikálně omezují odklady povinné školní docházky.

“Česká republika je menší stát s proexportní ekonomikou – znalost anglického jazyka na co nejvyšší úrovni tu tak má pozitivní ekonomické dopady. Stát přesto nemá jasně stanovený cíl v oblasti znalosti anglického jazyka ani dlouhodobý plán jeho naplňování.”

Jan Vöröš Mušuta, programový ředitel EDUinu

Podle dat České školní inspekce se ve školním roce 2022/2023 angličtinu jako první cizí jazyk učilo přibližně 50 procent žáků prvních ročníků a téměř 60 procent druháků. Řada škol již tedy s její výukou začíná dříve, aniž by jim to stát nařizoval. Časný kontakt s cizím jazykem může být pro děti přínosný, samotné zahájení výuky v raném věku však nezaručuje pozdější lepší znalost, což bylo prokázáno řadou zahraničních výzkumů. Plošné zavádění cizojazyčné výuky do nižších ročníků tak není důsledkem odborné diskuze, ale spíše politickým rozhodnutím motivovaným míněním laické

veřejnosti o efektivitě její brzké výuky. „Raný start má u výuky cizího jazyka sice velký potenciál, ale jen tehdy, když je výuka kvalitní a systematická. Ministerstvo teď musí využít získaný čas k přípravě učitelů a jejich metodické podpoře,“ doplňuje Mušuta.

Další cizí jazyk přestane být povinnou součástí společenského základu pro všechny žáky. Školy jej budou muset žákům nabízet, ti si však budou moci vybrat, zda jej chtějí absolvovat. I toto je podle EDUinu v současných podmínkách pragmatické rozhodnutí, které reaguje na nedostatek učitelů dalších cizích jazyků i na rozdílné podmínky jednotlivých škol.

Česká školní inspekce připomíná, že znalost cizích jazyků podporuje orientaci v odlišných kulturách a představuje také nástroj prevence etnocentrismu a xenofobie. Další cizí jazyk má ve vzdělávání důležitou roli. Jeho cílem však nemá být pouze dosažení co největší slovní zásoby a gramatických znalostí ani představa, že všichni žáci budou na konci základní školy plyně hovořit dvěma cizími jazyky. Může dětem zprostředkovat zkušenost s jiným kulturním prostředím, způsobem komunikace, výslovností a jazykovou strukturou.

Další cizí jazyk má ve vzdělávání důležitou roli. Jeho cílem však nemá být pouze dosažení co největší slovní zásoby a gramatických znalostí. Může dětem zprostředkovat zkušenost s jiným kulturním prostředím, způsobem komunikace, výslovností a jazykovou strukturou.

„Zmíněným účelům by měla odpovídat i didaktika dalších cizích jazyků. Ty nemají být vyučovány jako první cizí jazyk pouze s nižší hodinovou dotací. Tematická zpráva ČŠI přitom upozorňuje na to, že na většině českých škol se další jazyky učí podobně jako první cizí jazyk, pouze s menší časovou dotací. Často jde o frontální výuku, při které žáci zůstávají pasivní,“ upozorňuje Jan Vöröš Mušuta. ČŠI ve zprávě upozorňuje na to, že nedostatečně kvalitní a motivující výuka dalšího cizího jazyka může část žáků naopak odradit.

Foto: Kateřina Lánská

Mušuta zároveň doporučuje, aby žáci, kteří dosahují horších výsledků v českém jazyce, matematice nebo angličtině, využili čas zvažovaný pro druhý cizí jazyk spíše k upevnění základních gramotností. Volba v tom, zda se učit další cizí jazyk, tak může lépe reagovat na rozdílné potřeby žáků než jejich povinná účast v předmětu, který pro část z nich představuje zdroj frustrace. I v tomto případě je však reálné riziko, že další cizí jazyky se budou více rozvíjet u dětí z ambicióznějších a lépe zaopatřených rodin a bude se prohlubovat nerovnost ve společnosti.

Stát by měl mnohem pečlivěji sledovat, kdo si volí další cizí jazyk, podle regionu, typu školy, sociálního složení žáků nebo velikosti školy. Jinak hrozí, že se další cizí jazyk stane výsadou víceletých gymnázií, velkých měst a vzdělanějších rodin.

EDUin upozorňuje i na to, že v oblasti výuky cizích jazyků by stát měl získávat mnohem více podrobných dat a při obdobných rozhodnutích pracovat především na jejich základě. „Stát dnes de facto nemá dostatečný přehled o tom, jak jsou na tom žáci základních škol napříč republikou s angličtinou po páté třídě. Stejně je to v případě druhého cizího jazyka, který si někteří žáci přibírají,“ doplňuje analytička EDUinu Nikola Šrámková. Stát by podle Šrámkové měl mnohem pečlivěji sledovat, kdo si volí další cizí jazyk, podle regionu, typu školy, sociálního složení žáků nebo velikosti školy. Jinak hrozí, že se další cizí jazyk stane výsadou víceletých gymnázií, velkých měst a vzdělanějších rodin.

Návrhy EDUinu pro další kroky MŠMT v oblasti výuky cizích jazyků:

- stát má jasně popsat a deklarovat veřejný cíl, kam chce ČR v oblasti výuky cizích

jazyků v nejbližších letech směřovat, jaký je ideální stav a kdy by měl být dosažen;

- návrh by se neměl omezovat pouze na formální výuku ve školách, ale měl by zahrnout také neformální vzdělávání a celoživotní učení, postoj k cizím jazykům ve veřejném prostoru (např. omezení dabingu ve veřejnoprávní televizi);
 - mělo by být deklarováno, jaké podpůrné nástroje a s jakou výší financování budou pro naplnění uvedeného cíle k dispozici, náklady by měly být úměrné očekávaným přínosům;
- MŠMT má **popsat, jaká bude podpora škol, které chtějí AJ učit od prvního ročníku již dnes**; nabízí se možnost zapojení učitelek a učitelů AJ do pokusného ověřování systému kariérní podpory;
 - MŠMT nebo jím zřízená organizace má **popsat a zveřejnit příklady kvalitní výuky AJ v nejnižších ročnících ZŠ** a pracovat s praktikujícími učiteli na zlepšování metod výuky a jejich šíření do praxe;
 - MŠMT má **podrobně sledovat a zveřejňovat data o výuce cizích jazyků v českých školách** (např. kolik žáků si volí další cizí jazyk, podle regionu, velikosti a typu školy či sociálního a ekonomického statusu školy a žáků, potřebná jsou i data o nabídce jednotlivých jazyků, kvalitě výuky, motivaci žáků a dosažených výsledcích);
 - stát v tuto chvíli nemá v případě anglického jazyka (ani dalších vzdělávacích oblastí) **dostupná data o kvalitě výuky a výsledcích všech žáků po ukončení 5. ročníku**, nemá tak dostatečný přehled o naplňování určených výstupů ani o tom, jestli mají všichni žáci v českých školách přístup ke stejné kvalitní výuce cizích jazyků.

Další odkazy

- [Becky H Huang: A synthesis of empirical research on the linguistic outcomes of early foreign language instruction \(2015\)](#) – metaanalýza zkoumající vliv rané výuky cizích jazyků ve školách. Zpochybňuje hypotézu, že dřívější zahájení výuky automaticky vede k lepším výsledkům.
- [S. Hanušová, P. Najvar: Výuka cizího jazyka v raném věku \(2007\)](#) – studie zabývající se problematikou výuky cizích jazyků v raném věku (na příkladu angličtiny). Podává zprávu o dvou výzkumných projektech, které byly pod hlavičkou projektu EVYL (English for Very Young Learners – Výuka angličtiny ve velmi raném věku) realizovány na katedře anglického jazyka a literatury Pedagogické fakulty Masarykovy univerzity

<https://www.eduin.cz/clanky/tz-eduin-anglictina-dlouhodobě-cile>